

Aikalisätoiminnan muistivihkonen

syksy 2023 (1. versio julkaistu syksyllä 2022)

*Etsivä nuorisotyö toteuttaa [Aikalisätoimintaa](#) kunnissa osana perustyötään. Tässä muistivihko-
ssa käydään läpi toimintamallin yleisiä perustekijöitä, joiden mukaisesti Into ja Aikalisätoimin-
nan koordinoinnissa opetus- ja kulttuuriministeriötä avustava kohdennetun nuorisotyön osaamis-
keskus suosittaa etsivän nuorisotyön organisaatioita kaikkialla toimimaan.*

ENNEN KUTSUNTAPÄIVÄÄ	1
Aikalisäperehdytys.....	1
Kutsuntaterveystarkastukset	2
Kutsuntapaikka	2
Kunnan edustaja kutsuntalautakunnassa	3
KUTSUNTAPÄIVÄNÄ	4
Saapuminen ja valmistelut.....	4
Aikalisäpiste.....	5
Kohtaaminen.....	6
Kirjaaminen.....	7
MUISTA MYÖS:	8
Sosiaalikuraattorit ja joukko-osastot.....	8
Valtiokonttori	8
Aikalisä verkossa.....	9
Viestintä	9
Paikalliset käytännöt	10
Valtakunnallinen yhteistyöryhmä (OKM)	10

ENNEN KUTSUNTAPÄIVÄÄ

Aikalisäperehdytys

Jokaisen etsivän nuorisotyöntekijän tulee käydä Aikalisäperehdytys pian työssä aloittamisensa jäl-
keen - tätä edellyttää myös työtä rahoittava aluehallintovirasto. Perehdytys koostuu kahdesta osasta:
aluksi perehdytysluennolla tutustutaan Aikalisätoiminnan taustoihin ja kohderyhmään sekä keskustel-
laan etsivän nuorisotyöntekijän roolista siinä. Sen jälkeen perehdytystä käyvät osallistuvat jonkin toi-
sen kunnan kutsuntoihin paikallisten etsivien nuorisotyöntekijöiden työparina (0,5-1 työpäivän verran).

Ensisijaisesti suositellaan oman [alueen etsivän nuorisotyön koordinaattorin](#) vetämää Aikalisä-pereh-
dytystä, eli asiasta kannattaa kysyä ensimmäiseksi häneltä. Alueellisissa perehdytyksissä kyetään pa-
remmin huomioimaan Aikalisätoimintaan vaikuttavia paikallisia yhteistyökäytäntöjä ja mahdollisia

erityispiirteitä. Mikäli koordinaattorin järjestämä perehdytys ei kuitenkaan osu sopivasti kalenteriin, on aina syksyisin (ja tarpeen mukaan myös keväisin) tarjolla useampia valtakunnallisia verkkoperehdytyksiä Inton toimesta (ks. [Inton tapahtuma- ja koulutuskalenteri](#)).

Kutsuntaterveystarkastukset

Kutsunnanalaisten ennakkoterveystarkastukset (terveydenhoitajan tekemä esitarkastus + lääkärintarkastus) järjestetään keväisin, yleensä touko-kesäkuussa. Kaikkien kutsunnanalaisten nuorten on huolehdittava, että heillä on aika varattuna tarkastukseen, joka tapahtuu hyvinvointialueen toimesta yleensä joko opiskeluterveydenhuollossa tai kotikunnan terveysasemalla.

Monilla paikkakunnilla (esim. Keski-Suomessa) etsivät ovat osallistuneet Aikalisätoiminnan merkeissä jo näihin ennakkoterveystarkastuksiin, jututtaen vuoroaan odottelevia nuoria, kysellen kuulumisia ja kertoen heille työstään. Pilotoinnista on kertynyt erinomaisia kokemuksia: näin terveystarkastuksia tekevä henkilöstö osaa tarpeen havaitessaan ohjata nuoria paremmin etsivien luo, ja nuorten kanssa juttu soljuu syksyn kutsuntapäivänä helpommin, kun ensikontakti on saatu jo keväällä.

➔ Tehkää päätös etsivän nuorisotyön Aikalisätoiminnan roolista terveystarkastuksissa

- On suositeltavaa, että jokainen etsivän nuorisotyön organisaatio tarkastelisi omia mahdollisuuksiaan olla mukana ennakkoterveystarkastuksissa. Tässä on hyvä huomioida ennen kaikkea henkilöressurssien riittävyys suhteessa paikkakunnalla järjestettyjen tarkastuspäivien määrään, sijaintiin, ja etsivän nuorisotyön muuhun toimintaan terveystarkastusten aikana.
- Jos toimintamalli soveltuu organisaatiolenne ja kuntaan, selvittäkää ne hyvinvointialueen toimijat, jotka vastaavat terveystarkastusten järjestämisestä, olkaa heihin rohkeasti yhteydessä, kertokaa roolistanne Aikalisätoiminnassa ja tarjoutukaa yhteistyöhön. Kokonaisvaltaisesti toimivilla etsivillä on paljon annettavanaan kutsuntoihin valmistautuville nuorille, joiden päät saattavat joskus olla täynnä kysymysmerkkejä (eivätkä niistä kaikki liity terveyteen)!
- Mikäli terveystarkastuksiin osallistuminen ei ole teille mahdollista tai nyt ajankohtaista, kannattaa joka tapauksessa varmistaa, että tarkastuksia tekevä terveydenhuoltohenkilöstö on tietoinen etsivästä nuorisotyöstä, osaa kertoa nuorille tarjolla olevasta tuesta, ja voi tarvittaessa ohjata heidät etsivien luo. Yhteistyö tarkastuksia tekevien kanssa on ensiarvoisen tärkeää.

Kutsuntapaikka

Puolustusvoimien aluetoimistojen alkuvuodesta kirjeitse esittämästä pyynnöstä jokainen kunta järjestää itsenäisesti syksyn kutsuntapäiviin tarvittavat tilat ja mm. nimeää kunnan tervehdyksen esittäjät sekä kunnan edustajat (ns. siviilijäsenet) kutsuntalautakuntiin.

Aluetoimiston lähettämässä pyynnössä todetaan yleensä, että kutsuntapaikalla etsivällä nuorisotyöllä tulee olla oma rauhallinen työskentelytilansa. Siinä, miten kunnat tämän tarpeen huomioivat, tiedetään kuitenkin olevan huomattavaa vaihtelua.

➔ Tarkistakaa, miten Aikalisäpiste on järjestettävissä kutsuntapaikalle

- Etsivien nuorisotyöntekijöiden on hyvä olla itse aktiivisia kunnan suuntaan ja varmistaa hyvissä ajoin, että kutsuntapäiväksi osoitettavat tilat ovat Aikalisätoiminnan kannalta tarkoituksenmukaisia – että paikalle on järjestettävissä etsiville oma piste, jossa nuorten kohtaaminen heidän tultuaan kutsuntalautakunnasta onnistuu luottamuksellisesti. Kokemusten mukaan pisteen ei ole hyvä sijaita aivan lautakuntahuoneen välittömässä läheisyydessä, jotta avoin keskustelu nuoren kanssa onnistuu mahdollisimman hyvin.
- Jos kunnan kutsuntapäiväksi kaavailmat tilat eivät palvele Aikalisätoimintaa ja parempia voisi olla saatavilla, paikallisen etsivän nuorisotyön organisaation ja esihenkilöiden on tuotava tämä mahdollisimman aikaisessa vaiheessa kunnan viranomaisten tietoon ja pyrittävä näin vaikuttamaan kutsuntapaikan valintaan.

Kunnan edustaja kutsuntalautakunnassa

Kutsuntalautakuntiin nimettävistä jäsenistä aluetoimistojen kunnille lähettämä pyyntö on yleensä todennut, että heidän toivotaan olevan nuorten parissa työskenteleviä henkilöitä. Kunnan edustajalla on niin nuoren kuin Aikalisätoiminnankin kannalta olennainen tehtävä: hän katsoo nuoren tilannetta kokonaisvaltaisesti, ja kuullessaan yksityisiä asioita nuoren elämästä (esim. terveydentilaa koskevia tietoja) hän huomioi mahdollisia tuen tarpeita. Hän tuntee kuntansa ja alueensa palveluja, ja osaa tarvittaessa motivoida ja ohjata nuorta jo lautakuntakohtaamisessa oikeaan paikkaan tuen saamiseksi.

Yhdessä Puolustusvoimien edustajien kanssa kunnan edustaja on kutsuntalautakunnassa myös tekevässä velvoittavia päätöksiä kullekin nuorelle määriteltävästä palveluskelpoisuudesta ja palvelukseen määräämisestä (= palvelukseen astumismääräys, jossa palveluspaikka ja -aika), tai palveluksen lykkäämisestä tai siitä vapauttamisesta.

➔ Varmistakaa, että kunnan edustajat kutsuntalautakunnassa tuntevat etsivän nuorisotyön ja ovat tietoisia Aikalisätoiminnasta

- Kunnan edustajiin on hyvä tutustua hyvissä ajoin ennen kutsuntatilaisuuksien alkamista, ja tarvittaessa kertoa heille siitä, mikä rooli Aikalisätoimintaa toteuttavilla etsivillä nuorisotyöntekijöillä kutsuntapäivässä ja yleisemmin on.
- Tämä koskee myös kunnan tervehdysten esittäjiä: kun he 2-3 minuutin puheenvuorossaan evästävät kutsunnanalaisia, on heillä hyvä mahdollisuus viitata paikalla oleviin (ja yhtä lailla kuntaa edustaviin) etsiviin nuorisotyöntekijöihin, jotka voivat auttaa nuoria elämässään eteenpäin.

➔ Huom! Työskentely kutsuntalautakunnassa ei sovellu etsivälle nuorisotyöntekijälle eikä etsiviä siksi tule nimetä kuntien edustajiksi lautakuntiin

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kelloilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi
www.intory.fi

KOHDENNETUN NUORISOTYÖN
OSAAMISKESKUS

- OKM:n kirje (VN/2046/2020) toteaa yksiselitteisesti: *”Etsivä nuorisotyö ei osallistu kutsuntalautakuntaan vaan on kutsunnoissa paikalla, kohtaamassa nuoret näiden omilla ehdoilla, sillä toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen”*. - Jos kunnassa silti ehdotetaan etsivää nuorisotyöntekijää lautakuntaan, tulee etsivän nuorisotyön organisaation vedota tähän kirjeeseen ja kansalliseen toimintamalliin, ja vaatia asiaan muutosta.
- Nuoren tasavertaisena kohtaava rinnalla kulkija ei voi olla tekemässä nuorta velvoittavia päätöksiä ja palvelukseen astumismääräyksiä. Aina nuorilähtöisesti toimivien etsivien ei tule myöskään olla käsittelemässä arkaluonteisia yksityistietoja, joita kutsunnanalaiset nuoret luovuttavat lautakunnalle päätöksenteon tueksi lakisääteisen velvollisuutensa takia.
- Lautakunnassa kunnan edustajina on hyvä olla nuoruutta ymmärtäviä ja paikallisia palveluja tuntevia työntekijöitä esimerkiksi kouluista tai oppilaitoksista, kulttuurin ja vapaa-ajan palveluista, muualta nuorisotyöstä tai työllisyshoidon parista. (Sosiaali- ja terveystieteiden työntekijät eivät voi olla enää lautakunnassa edustamassa kuntaa siirryttyään hyvinvointialueiden palvelukseen).

KUTSUNTAPÄIVÄNÄ

Saapuminen ja valmistelut

Etsivä nuorisotyö on mukana kaikkialla, missä kutsuntatilaisuuksia järjestetään (tiedot kutsuntojen ajankohdista ja paikoista löytyvät alueellisista kutsuntakuulutuksista, jotka sivulla <https://intti.fi/kutsunnat>). Kutsuntapäivänä etsivien nuorisotyöntekijöiden on hyvä saapua kutsuntapaikalle hyvissä ajoin ennen kuin päivän varsinainen ohjelma alkaa.

➔ **Esittäytykää kaikille ja varmistakaa, että Aikalisätoiminta tulee kutsuntapäivässä asianmukaisesti esille**

- Jokaisen etsivän on hyvä käydä heti aluksi esittelemässä itsensä Puolustusvoimien henkilöstölle ja kunnan edustajille. Samalla voi jutella päivän kulusta ja varmistaa sen, missä vaiheessa ja kenen toimesta etsivän nuorisotyön Aikalisätoiminta esitellään lavalta käsin kutsunnanalaisille.
  - ❖ Suositeltavaa on, että etsivät nuorisotyöntekijät itse käyvät lavalla näyttäytymässä ja kertomassa nuorille, kuinka he kohtaavat päivän päätteeksi kunkin heistä yksilöllisesti, kun nuoret tulevat kutsuntalautakunnasta saatuaan palvelusta koskevan päätöksen. Etsivien kannattaa ottaa tämä esittäytymismahdollisuus puheeksi, elleivät muut kutsuntatilaisuudessa esiintyvät ole sitä tulleet ajatelleeksi.
- Kutsuntapäivästä vastaavilta aluetoimistojen työntekijöiltä kannattaa varmistaa etukäteen myös se, että Aikalisätoimintaa esittelevät diat (3 kpl) ovat mukana päivän esityksessä. Diat on toimitettu kaikille aluetoimistoille ja niiden käyttämistä vaaditaan maavoimien esikunnan vuosittain antamassa kutsuntakäskyssä, mutta joskus ne ovat silti kutsuntapäivistä

unohtuneet. Etsivillä nuorisotyöntekijöillä on oikeus vaatia diat esille - puolustusvoimat on sitoutunut kertomaan Aikalisätoiminnasta kutsunnoissa ja se palvelee nuorten kohtaamista taroituksenmukaisesti.

- Samalla voi kysyä, onko aluetoimisto tietoinen *Aikalisän paikka* -animaatiovideosta (1 min, linkki: bit.ly/aikalisä) ja näytetäänkö se päivän aikana. Toisin kuin diojen kohdalla, videon esittäminen riippuu paikallisesta päätöksestä. Video on tarkoitus esittää silloin, jos etsivät eivät pääse paikan päälle kutsuntainfoon, muutoin sitä ei ole tarve näyttää (vaikka toki etsivien perspektiivistä pitäisimmekin ihanteellisena, että myös animaatio kuuluisi päivän ohjelmaan, oli etsivä paikalla tai ei).

Aikalisäpiste

Etsivällä nuorisotyöllä tulee olla käytössään luottamuksellisen kohtaamisen mahdollistava rauhallinen, kutsuntojen muista tiloista selkeästi erottuva Aikalisäpiste. Se voi tarkoittaa omaa huonetta, nurkkausta tai pöytäpistettä. Mahdollisuuksien mukaan kannattaa jalkautua tekemään tuttavuutta ja juttelemaan nuorille myös muualle jo ennen heidän saapumistaan pisteelle.

➔ Asemoitukaa osuvasti ja laittakaa Aikalisäpiste komeaksi

- Aikalisäpisteen valmisteluihin kannattaa käyttää hieman aikaa ja ajatusta, ja tarkastella esim. sitä kuinka asetellaan pöydät ja tuolit? Mihin laitetaan Aikalisäjulisteet, -esitteet ja mahdolliset roll-upit? Entä kuinka kenties tarjottavat karkit tai muut tunnelmaa kohottavat hyvät jutut?

➔ Huolehtikaa siitä, että käynti Aikalisäpisteellä lautakunnan jälkeen päättää kutsuntapäivän jokaisen nuoren osalta

- Lautakuntakäynnin jälkeen tiedetään, mikäli nuori on saanut – joskus ehkä hyvinkin yllättävän – päätöksen palveluksen huomattavasta lykkääntymisestä tai palveluksesta vapauttamisesta. Sen merkitystä nuorelle ja tunnelmia nyt päätöksen tultua voi olla hyvä käydä yhdessä läpi.
- Etsivä nuorisotyö ei osallistu kutsuntoihin valmistellakseen nuoria kutsuntalautakunnan eteen, vaan on antamassa nuorille mahdollisimman hyvät eväät ja tuen kutsuntapäivän jälkeiseen elämänkulkuun. Nuori saa etsiviltä tukea parhaiten, kun hänellä on jo tieto siitä, missä ja milloin hänen on tarkoitus astua palvelukseen. Onko sitä ennen esimerkiksi tyhjäkäyntiä, johon olisi hyvä miettiä sisältöä yhdessä?
- Siviilipalvelukseen suuntaavat nuoret saattavat tarvita jatkossa etsivältä apua työpalvelupaikan löytämisessä. Tästäkin päästään keskustelemaan parhaiten ja katseet tulevaan suunnaten vasta sen jälkeen, kun päätös siviilipalveluksesta on nuorelle jo annettu.

Kohtaaminen

Kutsunnanaalaisten nuorten kohtaamiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Kutsuntapäivä kokonaisuudessaan, ja etenkin oleminen lautakunnan edessä ja lopulta päätöksen saaminen, on nuorille kokemuksena useimmiten jännittävä, helpottava ja iloinenkin - mutta joskus myös yllättävä, ja tuottaa joillekulle kenties huomattavan pettymyksen tai jopa järkytyksen.

Nuori on saattanut kertoa tuntemattomien edessä hyvin yksityisistä ja muulloin vaietuista asioistaan sekä olla harvinaisen intensiivisesti vastatusten tosiasiallisen elämäntilanteensa, ja siinä mahdollisesti piilevien ongelmien, kanssa. Poikkeuksellinen hetki voi toisaalta mahdollistaa myös poikkeuksellisen avoimen, nuorta vahvistavan keskustelun ja kohtaamisen.

Vaikka etsivien nuorisotyöntekijöiden on hyvä herkistyä erityisesti niiden nuorten kohdalla, jotka kutsuntalautakunta on vapauttanut rauhanajan palveluksesta (C-luokka) tai joiden asevelvollisuutta on siirretty 1-3 vuotta eteenpäin tutkimuksia ja hoitoa varten (E-luokka), tarjotaan Aikalisä-toimintamallin mukaisesti sosiaalisesti vahvistavaa ohjausta, tukea ja apua aina kaikille varusmiesikäisille - leimamatta ketään erityistoimenpiteiden kohteeksi.

➔ Kohdatkaa kaikki nuoret kunnioittaen ja tarjotkaa jokaiselle kynnyksettömästi mahdollisuutta etsivän tapaamiseen ja tukeen myös kutsuntojen ulkopuolella

- Keskustelu on hyvä aloittaa kohteliaasti kysymällä nuorelta yleisesti fiiliksiä ja kuulumisia. Kun alustava yhteys on näin syntynyt, voidaan edetä kohti nuoren mielitteitä kutsuntapäivästä, kutsuntalautakunnan tekemästä päätöksestä, ja kuulostella hänen ajatuksiaan palveluksen suorittamisesta tai elämästä ylipäätään. Jos ajatus lähestyvistä ase- tai siviilipalveluksesta aiheuttaa nuorelle ahdistusta tms., voi yhdessä miettiä, miten nuoren kanssa voitaisiin valmistautua palveluksen alkamiseen niin, että hän tuntisi olevansa vakaammalla pohjalla.
- Mikäli kohtaamistilanne sen vain mahdollistaa, on aina hyvä tiedustella, millaisia suunnitelmia nuorella on palveluksen alkamista edeltävälle ajalle. Millaiseksi hän kokee tilanteensa esim. sosiaalisten suhteiden, opiskelun ja työn, asumisen tai taloudellisen pärjäämisensä suhteen?
- Jos nuori on sijoitettu palveluskelpoisuuden perusteella luokkaan C tai E, eikä ole palvelukseen siksi nyt astumassa, saattaa olla syytä kysyä kuinka nuori itse suhtautuu asiaan, kuinka hän uskoo lähipiirinsä siihen suhtautuvan, ja miten hän katsoo lautakunnan päätöksen elämänsä vaikuttavan – ja auttaa purkamaan mahdollista tunnekuormaa.

➔ Etsivän ote Aikalisäpisteellä on samaan aikaan sekä rohkea että sensitiivinen

- Jos vaikuttaa siltä, että keskusteleminen kutsuntapaikalla on nuorelle vaikeaa ja hän haluaisi poistua tilanteesta, on etsivän hyvä suoda nuorelle siihen täysi oikeus lyhyen juttutuokion jälkeen. Kaikkea ei tarvitse eikä välttämättä ole paraskaan avata heti ensikohtaamisella kutsunnoissa. Nuorelta kannattaa pyytää rohkeasti puhelinnumeroa (ja/tai muita yhteystietoja) ja lupaa ottaa yhteyttä lähipäivinä. Ennen tätä ei välttämättä ole ollut tarvetta kysyä nuoren kutsunanimettä, ja voikin olla, että se tulee etsivän tietoon vasta tässä vaiheessa.

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kelloilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi
www.intory.fi

KOHDENNETUN NUORISOTYÖN
OSAAMISKESKUS

- Ja aina vähintään tarjotaan nuorille matkaan mukaan etsivien yhteystietoja! Nuoret voivat olla yhteyksissä milloin vaan, oli mielessä sitten minkälainen kysymys tahansa – taikka rinnassa tunne, että ehkä etsivän tapaaminen voisi olla paikallaan, ilman että osaisi sanoa tarkkaan miksi ja mitä apua kenties tarvitsisi. Kutsuntatilaisuudet ovat erinomaisia hetkiä etsivän nuorisotyön tunnettuudesta ja kynnyksettömyydestä huolehtimiseen.

Kirjaaminen

Etsivästä nuorisotyöstä tarvitaan tietoa monipuolisesti. Tilastollinen seurantatieto ja laadullinen havaintoihin, kokemuksiin ja tarinoihin perustuva tieto täydentävät toisiaan ja rakentavat kokonaiskuvaa siitä, mitä on etsivä nuorisotyö. Etsivässä nuorisotyössä on hyvä ymmärtää, mikä merkitys tiedon keräämisellä on, ja miten se hyödyttää sekä etsiviä omassa työssään että yhteiskuntaa ja sen palvelujärjestelmää laajemmin.

- Kutsunnoissa kohdatut nuoret merkitään kokonaisuutena (ei yksittäisinä henkilöinä) toimintamuistioon PAR-järjestelmässä (PARent) tai muussa järjestelmässä (ks. [Ohjeita PARent:n käyttöön](#)). Tietoa kohdatuista nuorista tarvitaan esim. vuosittaisessa etsivän nuorisotyön kyselyssä.

- Kutsunnoista kontaktiksi kirjataan VAIN ne nuoret, joiden kanssa yhdessä sovitaan jatkoyhteydenotosta. Tässä kohdin nuorelta pyydetään yhteystiedot ja kerrotaan koska ja kuinka yhteydenotto tapahtuu. Nuori voi halutessaan kertoa oman nimensä tai olla kertomatta (tällöin

käytetään nimimerkkiä). Työskentelyn jatkuessa yhteydenoton jälkeen voidaan status vaihtaa tavoitetuksi. Mikäli nuorta ei tavoiteta kutsuntojen jälkeen tai hän ei tarvitse apua / tukea / ohjausta, status jää kontaktiksi.

MUISTA MYÖS:

Sosiaalikuraattorit ja joukko-osastot

Joukko-osastoissa ja siviilipalveluskeskuksessa työskentelevät, palveluksensa keskeyttävistä yhteydenottopyyntöjä etsivälle nuorisotyölle tekevät 24 sosiaalikuraattoria ovat Aikalisän avaintoimijoita ja etsivien luontaisia yhteistyökumppaneita.

- Etsivän nuorisotyön [alueellisissa verkostoissa](#) ja yhdessä ENT-koordinaattorin kanssa kannattaa säännöllisesti tarkastella Aikalisä-yhteistyötä, yhteydenottokäytäntöjen sujuvuutta, ja tarvittaessa sopia esimerkiksi alueen etsivien yhteisestä viestinnästä sosiaalikuraattorin suuntaan tai tutustumiskäynneistä tms. joukko-osastoon.
- Mikäli toimii etsivänä paikkakunnalla, jonka lähellä on joukko-osasto, on hyvä tietää paikallinen sosiaalikuraattori ja pitää yhteyttä – teillä on todennäköisesti jatkuvasti yhteisiä nuoria!
- Joukko-osastot järjestävät palvelustaan päättämässä oleville varusmiehille ja –naisille usein erilaisia tapahtumia. Etsivien voi olla luontevaa osallistua näihin (esim. yhdessä Ohjaamon kanssa, mikäli paikkakunnallanne sellainen toimii), kertoa toiminnasta ja kuulostella, olisiko kotiutuviissa nuorissa sellaisia, jotka hyötyisivät tuesta ja ohjauksesta.

Valtiokonttori

Jos nuori loukkaantuu varusmies- tai siviilipalvelusaikanaan tai on sairastunut palveluksen aiheuttamaan sairauteen, puolustusvoimat tai siviilipalvelupaikka huolehtii hoidosta palvelusaikana. Kun nuoren palvelus on jo keskeytynyt tai päättynyt, vastaa Valtiokonttori vamman tai sairauden hoidon ja kuntoutuksen kustannuksista sekä muista lainmukaisista korvauksista (mm. tutkimukset, apuvälineet, lääkkeet).

Sotilastapaturvaimoituksen tekeminen sekä korvausten hakeminen ja liitteiden lähettäminen tapahtuu pankki- tms. -tunnuksilla [Valtiokonttorin sivuston](#) kautta. Ilmoituksiin ja korvauksiin on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota silloin, jos nuori ei palvelusaikana saamansa vamman tai sairauden takia voi mennä töihin tai opiskelemaan palveluksen jälkeen.

Kaikki palveluksen terveyssyistä keskeyttäneet nuoret eivät välttämättä ole itse kovin tietoisia oikeuksistaan, Valtiokonttorista, ja siitä, miten pääsisivät osallisiksi heille kuuluvista korvauksista. Onkin hyvä, mikäli etsivillä nuorisotyöntekijöillä on ymmärrys Valtiokonttorin roolista ja siitä, mistä lisätieto tarvittaessa löytyy.

Aikalisä verkossa

- **Aikalisätoiminnan valtakunnalliset nettisivut** (sis. toimintamalli pähkinänkuoressa, yhteiset materiaalit, tietoa tulevista tapahtumista...) löytyvät osoitteesta
→ <https://www.intory.fi/etsiva-nuorisoty/aikalisa/>
- **Aikalisän paikka -animaatiota** voi vapaasti käyttää toiminnan tunnetuksi tekemiseen. Etsivät voivat esim. esittää sitä tilaisuuksissaan tai lähettää nuorille/yhteistyökumppaneille linkkiä:
<https://bit.ly/aikalisa> (puhuttu suomeksi, tekstitetty englanniksi),
<https://bit.ly/aikalisaSV> (puhuttu ruotsiksi)

Viestintä

Monet etsivät nuorisotyöntekijät tekevät päivityksiä Aikalisätoiminnasta ahkerasti sosiaaliseen mediaan ja tekevät näin etsivien toimintaa Puolustusvoimien ja siviilipalveluskeskuksen kanssa tutuksi nuorille sekä yhteistyökumppaneille.

- *Aikalisän paikka* -animaatioon on kiteytetty Aikalisätoimintaa kuvaavia lauseita, jotka jokaisen etsivän nuorisotyöntekijän on hyvä tietää; joita voi vapaasti käyttää omilla viesteissä; ja joiden jujun voi muotoilla omaan suuhun sopiviksi:

Joskus ase- tai siviilipalvelus saattaa keskeytyä, lykkääntyä tai peruuntua odottamatta. Kun suunnitelmat menevät uusiksi, on Aikalisän paikka.

Mikään ongelma ei ole liian pieni tai suuri yhdessä ratkottavaksi.

Etsivä nuorisotyöntekijä on rinnalla kulkija, joka auttaa selvittämään, missä mennään ja mitä seuraavaksi.

Asioita voidaan pohtia yhdessä kaikissa palveluksen vaiheissa, sekä ennen että jälkeen

- **Suosittellemme, ettei termiä "aikalisäohjaaja" enää käytetä missään yhteydessä.** Aikoinaan, eli ennen kuin Aikalisätoiminta tuli kaikkialla osaksi etsivän nuorisotyön perustehtäviä, oli tapana puhua "aikalisäohjaajista", koska toiminnassa saattoi olla mukana työntekijöitä monelta eri alalta ja eri työnimikkeillä. Nykyään tällainen puhe kuitenkin saattaa sekoittaa nuoria ja yhteistyökumppaneita, kun kaikki kunnissa Aikalisän parissa toimivat ovat etsiviä nuorisotyöntekijöitä, eikä heistä erillisiä "aikalisäohjaajia" ole olemassa. Onkin hyvä puhua aina yksinkertaisesti etsivistä nuorisotyöntekijöistä, jotka vastaavat Aikalisätoiminnasta / toteuttavat Aikalisätoimintaa / toimivat Aikalisä-toimintamallin mukaisesti jne.
- Omien häsien ohella voi viesteihin laittaa tilanteen mukaan esimerkiksi seuraavia:
#aikalisätoiminta #aikalisä #etsivänuorisotyö #sosiaalinen vahvistaminen
#intti #inttiedessä #alokas #varusmiespalvelus #asepalvelus #siviilipalvelus
- Kentän yhteisten materiaalien suhteen olkaa aktiivisesti yhteydessä osaamiskeskuksen Miikkaan ja Katjaan. Halu on kehittää materiaaleja kenttää ja nuoria tukeviksi.

Paikalliset käytännöt

Tässä listassa mainittujen toimintamallin perustekijöiden lisäksi paikkakunnilla ja etsivän nuorisotyön organisaatioilla voi olla omia hyväksi todettuja, valtakunnallisen mallin kanssa yhteensopivia käytäntöjä. Suosittelemme vaalimaan niitä ja kertomaan niistä myös muille etsiville omalla alueella sekä laajemmin!

- Mikäli teidän kunnassanne on tällainen hyvä oma Aikalisä-käytäntö, jonka näkisitte mieluumasti leviävän, voitte olla asian tiimoilta yhteydessä osaamiskeskuksen Miikkaan ja Katjaan. Kuumme mielellämme kokemuksia Aikalisätoiminnasta suoraan etsiviltä.

Valtakunnallinen yhteistyöryhmä (OKM)

Aikalisätoiminnan valtakunnallisesta kehittämisestä vastaa opetus- ja kulttuuriministeriön koolle kutsuma yhteistyöryhmä.

- Ryhmässä ovat mukana mm. kaikki keskeiset ministeriöt, Puolustusvoimat, siviilipalveluskeskus, Kuntaliitto sekä asevelvollisuuskysymyksien parissa toimivat järjestöt.
- Etsivää nuorisotyötä edustavat yhteistyöryhmän sihteeristöön kuuluvat Keski-Suomen etsivän nuorisotyön alueellinen koordinaattori Pauliina Koljonen (Äänekosken kaupunki) sekä Miikka Piironen ja Katja Uustalo Intosta ja osaamiskeskukselta.
- Ryhmä kokoontuu muutaman kerran vuodessa, jolloin voidaan käsitellä ratkaisuhakuisesti mm. etsivien nuorisotyöntekijöiden esiin nostamia kysymyksiä. Olkaa siis yhteydessä Intoon ja osaamiskeskuksen aina, kun teitä askarruttaa jokin toiminnassa tai muuten havaitsette sijaa kehittämiselle tms.

Ystävällisin terveisin,

Miikka Piironen

etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan asiantuntija (sidosryhmäyhteistyö ja Aikalisä)
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry, kohdennetun nuorisotyön osaamiskeskus
miikka.piiroinen@intory.fi, p. 050 464 7613

Katja Uustalo

etsivän nuorisotyön kansallinen koordinaattori
Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry, kohdennetun nuorisotyön osaamiskeskus
katja.uustalo@intory.fi, p. 050 467 2808

Pauliina Koljonen

Keski-Suomen etsivän nuorisotyön koordinaattori, etsivä nuorisotyöntekijä
Äänekosken kaupunki
pauliina.koljonen@aanekoski.fi, p. 040 011 5258

Into – etsivä nuorisotyö ja työpajatoiminta ry
Rautatieläisenkatu 6 (käyntiosoite Kelloilta 7)
00520 Helsinki

into@intory.fi
etunimi.sukunimi@intory.fi
www.intory.fi

ETSIVÄ NUORISOTYÖ JA
TYÖPAJATOIMINTA RY

KOHDENNETUN NUORISOTYÖN
OSAAMISKESKUS